

Metin İşleme Süreçli - Mikro Öğretim
Uygulama Örnekli

Türkçe

Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları

Prof. Dr. Ali GÖÇER

5. Baskı

Prof. Dr. Ali GÖÇER

Metin İşleme Süreçli - Mikro Öğretim Uygulama Örnekl TÜRKÇE ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI

ISBN 978-605-241-420-0
DOI 10.14527/9786052414200

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ocak 2007, Ankara

5. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.

İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Üzerimde büyük emeđi olan
Babam Ömer Göçer'e rahmet dileğiyle...*

Prof. Dr. Ali GÖÇER

Kayseri'de doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Kayseri'de tamamladı. Selçuk Üniversitesi Niğde Eğitim Yüksekokulu Sınıf Öğretmenliği ve Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu (1997). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Bilim Dalında yüksek lisans (2000), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında doktora çalışmasını tamamladı (2005). 2006-2009 yılları arasında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında, 2009 yılından beri de Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Adıyaman ve Kayseri illerinde Sınıf ve Türkçe öğretmenliği yapan Göçer, öğretmenliği sırasında Millî Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Dairesinin düzenlemiş olduğu Türkçe Öğretimi ve Metotları Kursu; Türkçe Öğretimi Yöntem ve Teknikleri Semineri; Türkçe Programını Değerlendirme Semineri vb. faaliyetlere katılarak Türkçenin eğitimi ve öğretimi konusunda bilgi ve deneyimini artırmaya çalıştı. 1999 yılında Ordu'da düzenlenen Türkçe Öğretimi Formatörlük Kursu'na katılarak Formatör Türkçe Öğretmeni oldu.

Yazmış olduğu şiirleri, araştırma ve inceleme yazıları; Erciyes, Yörtürk, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, Öğretmen Dünyası, Mavi-Yeşil, Güneysu, Dil Dergisi, Millî Eğitim, Türk Dili, Turkish Studies gibi yerel, ulusal ve uluslararası akademik dergilerde; Radikal İnternet, Hürriyet Eğitim gibi internet sitelerinde yayımlandı. Göçer'in, Konuşmamızı Süsleyen Etkili ve Güzel Sözler, Konuşmamızı Süsleyen Tarihî ve Edebî Anekdotlar adlarında iki derleme kitabı yanında İlköğretimde Türkçe Öğretimi, Yazma Eğitimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı, Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Türkçe Öğretimi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi, Sorularla Türkçe Eğitimi, Millî Eğitim Üzerine Yazılar adlı kitaplarda sekiz bölüm yazarlığı vardır. Ayrıca Türkçe Öğretimi, İlkokuma ve Yazma Öğretimi, Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme, Yazma Eğitimi, Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ve Mikro Öğretim Uygulamaları adlı kitapları bulunmaktadır. Bunların yanında 2021 yılında yayımlanan Türkçenin Uzaktan Öğretimi ve Öğrenimi adlı kolektif kitap çalışmasının editörü ve biri ortak diğeri tek isimli iki bölümün yazarıdır.

Göçer, temel dil becerilerinin geliştirilmesi temelinde Türkçe eğitimi, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi, Türkçenin uzaktan öğretimi ve öğrenimi, Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme ve genel olarak öğretmen eğitimiyle ilgili çalışmalarına devam etmektedir.

ÖN SÖZ

Bu çalışma, yazarın 2007 yılında Öncü Kitap Yayınevi'nde (Ankara) kişisel imkânlarıyla yayımlattığı 'Türkçe ve Sınıf Öğretmenleriyle Öğretmen Adayları için Türkçe Öğretimi' adlı kitabı temel alınarak geliştirilmiş ve ikinci baskı olarak hazırlanmıştır. Temel alınan kitabın bölümleri ana metin olarak ele alınmış ve özellikle ortaokul Türkçe dersi düzeyinde ekleme, düzenleme ve değişiklikler yapılarak son şekli verilmiştir. Ayrıca, yazar, kitabın ilgili bazı bölümlerini, başta aşağıda künyesi verilen makaleleri olmak üzere yazmış olduğu makalelerini temel alarak oluşturmuş ve zenginleştirerek geliştirmiştir. (Öğretmen Roller, Öğrenci Etkililiği ve Eğitim Kazanımları Bakımından Türkçe Dersi Metin İşleme Süreci. *Millî Eğitim*, 204, 167-198. Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Yeri, İşlevi ve Öğretimi: Bütünlük İlkesi ve Tümevarım Yöntemi Ekseninde Tematik Bir Yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242. Türkçe Dersi Metin İşleme Sürecinde Bağlam Temelli Sözcük Öğretimi ve Etkin Sözcük Dağarcığı Oluşturmadaki İşlevi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 48-63. Türkçe Eğitimde Öğrenen Özerkliği ve Etkileşimli Sınıf Ortamı Tasarımının Önemi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 188-201. Göçer, Ali (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Gerçekleştirdikleri Mikro-Öğretim Uygulamalarının Kendi Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40(1), 21-39. ...). İçerik ve seviye açısından yapılan düzenlemelerle ortaokulda Türkçe eğitimi bağlamında yapılandırılan kitabın isminde de içeriği yansıtacak şekilde değişiklik yapılmış ve kitabın yeni ismi 'Öğrenci Merkezli - Etkileşimli - Metin İşleme ve Çözümleme Süreçli TÜRKÇE ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ' olarak belirlenmiştir.

Eğitimin planlanan bir şekilde yürütülmesi ve hedeflenen sonuçlara ulaşabilmesi için öğrenme ortamlarının tasarlayıcısı ve yürütücüsü olan öğretmenlerin bilgi, birikim ve deneyimleri temel belirleyici unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin gelişim, değişim ve dönüşüm döngüsü içerisinde çağdaş yaklaşım, yöntem ve teknikleri uygulamalarını çeşitlendirmesi hedeflenen öğrenci kazanımları açısından büyük önem taşımaktadır. Eğitimin lideri olan öğretmenler, hedef kitlenin özelliklerini, işlenen konunun içeriğini, okul imkânlarını ve öğrenme sürecini doğrudan etkileyen birçok değişkeni düşünerek süreci planlayıp etkinliklerini gerçekleştirebilmektedirler. Öğretmenlerin süreçteki bütün bu deneyimleme çalışmaları, eğitim kazanımları açısından kendilerine önemli avantajlar sunmaktadır.

Öğretmenlerin eğitim uygulamaları; süreci planlama, etkinlikleri gerçekleştirme ve süreç sonunda öğrenci kazanımlarını ve öğrencilerdeki gelişim ve değişim durumlarını belirlemede eğitimi sorunsuz yürütecek bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. Bu çerçevede uygulamalarını çağdaş yaklaşımların gerektirdiği şekilde gerçekleştirmesi için öğretmenlerin belli düzeyde bir hazırbulunuşluğa sahip olmaları gerekir.

Elinizdeki bu çalışmayla, eğitimin lideri olan öğretmenlerin meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde gerekli bilgi, birikim ve deneyimleri kazanarak ders programının felsefesi doğrultusunda eğitimlerini gerçekleştirecek yeterlik için teorik ve uygulamalı hazırbulunuşluk kazanmaları hedeflenmiştir. Bu çerçevede 2016-2017 Eğitim yılı ERÜ Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği 3. Sınıf öğrencileri Özel Öğretim Yöntemleri dersinde mikro-öğretim uygulaması gerçekleştirmişlerdir. Bu etkinliği gerçekleştiren tüm öğrencilerime, özellikle de mikro-öğretim uygulamaları deneyimleme sürecinde kullandıkları dokümanlara bu kitapta örnek çalışma olarak yer verdiğim öğrencilerime ayrıca teşekkür ediyorum.

Eser, başta ortaokulda Türkçe öğretimi görevini yürüten Türkçe öğretmenleri ve ileride yürütecek olan Türkçe öğretmen adayları için hazırlanmıştır. Bunların yanında ilkokul Türkçe ve ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersleri bağlamında sınıf ve edebiyat öğretmenlerine de metin temelli dil eğitimi uygulamalarında yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın, Türkçe eğitimi ile ilgili herkese yararlı olması dileğiyle...

Doç. Dr. Ali GÖÇER
Nisan 2017, Erenköy-Melikgazi/Kayseri

ÜÇÜNCÜ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

İlk baskısı 2007 yılında Türkçe Öğretimi, 2. baskısı da 2017 yılında Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri adıyla yayımlanan elinizdeki kitabın adı 3. baskısında Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları şeklinde değiştirilmiştir.

Felsefe ve içerik açısından dünya standartlarında hazırlanan derslerin öğretim programlarının amaçlanan işlevlerini yerine getirebilmesinde bu programların uygulayıcılar tarafından iyi özümsemiş olması gerekir. Etkili ve verimli bir eğitim için öğretmen yetiştirme sistemi içerisinde meslek öncesi ve hizmet içi eğitime önem verilmektedir. Öğretmenlerin programların felsefesi doğrultusunda öğrenme süreçleri planlayıp yürütebilmelerinde meslek öncesi aldıkları eğitimin işlevi büyüktür. Öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde programların verdiği imkânlar çerçevesinde teorik ve pratik açıdan mesleklerine hazırlanmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede teorik olarak kazanılan bilgilerin uygulamalara yansıtılabilmesi ve beceri olarak sergilenebilmesi gerekir.

Öğretmen adaylarına gerekli hazırbulunuşluğu sağlayacak deneyimleme fırsatları sunularak onların yapay sınıf ortamlarında ve sınırlı sürede öğrenme sürecini planlama, etkinlikleri gerçekleştirme ve süreci değerlendirme aşamalarını kapsayan metin işleme ve çözümlmeye dayalı Türkçe dersi etkinliklerinin nasıl hayata geçirileceği *Türkçe Öğretim Programları*, *Mikro Öğretim*, *Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları* gibi alan eğitimi ve meslek bilgisi dersleri ile kazandırılacaktır. *Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları* adıyla üçüncü baskısı yayımlanan bu kitabın öğretmen adaylarına meslek öncesi eğitimlerinde bilgilerini beceri olarak sergileyebilmeleri için teknik destek ve deneyimleme süreçlerinde projeksiyon sunarak hazırbulunuşluk kazanmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Türkçe öğretmen adayları ve ortaokul Türkçe öğretmenleri için yararlı olabileceği düşünülen Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları adlı bu eserin ilgili herkese yararlı olması dileğiyle...

Prof. Dr. Ali GÖÇER

Eylül 2018, Çaybağları-Melikgazi/Kayseri

BEŞİNCİ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

İlk baskısı 2007 yılında Türkçe Öğretimi, 2. baskısı da 2017 yılında Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri adıyla yayımlanan elinizdeki kitabın adı 3. Baskısından itibaren Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları olarak değiştirilmiştir.

Etkili ve verimli bir eğitim için öğretmen yetiştirme sistemi içerisinde meslek öncesi ve hizmet içi eğitimin önemi büyüktür. Felsefesi ve içeriği düşünüldüğünde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından dünya standartlarında hazırlanmış bulunan öğretim programlarının işlevlerini yerine getirebilmesi, bu programları uygulayacak olan öğretmenler tarafından çok iyi bir şekilde içselleştirilmiş olmasına bağlıdır.

Öğretmenlerin programların amaçları ve felsefesi doğrultusunda öğrenme süreçlerini planlayıp yürütebilmelerinde meslek öncesi aldıkları eğitim büyük önem arz etmektedir. Öğretmen adayları, lisans eğitimleri sürecinde programların verdiği imkânlar çerçevesinde teorik ve uygulamalı derslerle mesleklerine hazırlanmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede öğretmen adaylarına teorik olarak kazanılan bilgileri uygulamaya yansıtılabilmeleri ve öğretmenlik rollerini yapay sınıf ortamlarında da olsa beceri olarak sergileyebilmeleri için ortamlar oluşturulması, fırsatlar sunulması gerekir.

Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları adıyla beşinci baskısı yayımlanan bu kitabın öğretmen adaylarına meslek öncesi eğitimlerinde kazandıkları teorik bilgilerini beceri olarak sergileyebilmeleri için teknik destek verilerek ve deneyimlemelerine fırsatlar sunularak mesleklerine hazırbulunuşluk kazanmalarında işlev göreceği düşünülmektedir.

Bu kitabın, başta Türkçe öğretmeni adaylarına olmak üzere Türkçe eğitimi ile ilgilenen herkese yararlı olması dileğiyle...

Prof. Dr. Ali GÖÇER

Ekim 2021, Çaybağları-Erenköy, Melikgazi/Kayseri

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	vii
Beşinci Baskı İçin Ön Söz.....	x
Tablolar Listesi.....	xxiii
Şekiller Listesi.....	xxiv

1. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI

Eğitim Programlarının İçeriği ve İşlevleri.....	1
Eğitim Programlarında Hedef, Amaç ve Kazanımlar.....	3
Türkçe Millî Eğitiminin Genel Amaçları.....	4
Türkçe Öğretiminin Özel Amaçları.....	7
Amaç Hedef İlişkisi ve Kazanımların İfadesi.....	9
Kazanımların İfadesi.....	10
Eğitim Hedeflerinin Sınıflandırılması.....	12
Duyuşsal Alan Sınıflaması.....	13
Devinimsel (Psikomotor) Alan Sınıflaması.....	16
Amaç, Hedef ve Kazanımların Eğitim Uygulamalarındaki Belirleyici Rollerini.....	18
Türkçe Öğretim Programının Yapısı ve Yaklaşım Tarzı.....	32
Türkçe Öğretim Programının Karakteristik Özellikleri.....	34
Yapılandırmacı/Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı.....	36
Yapılandırmacı Öğrenme Süreçlerinin Başlıca Özellikleri.....	38
Yapılandırmacı Öğretime Dayalı Programın Özellikleri.....	39
Yapılandırmacı/Oluşturmacı Öğretme Yaklaşımında Öğretmen Rollerini.....	45

2. BÖLÜM

MİKRO-ÖĞRETİM

Mesleğe Hazırbulunuşluğun Sağlanmasında Hizmet Öncesi Eğitimin Önemi ve Mikro-Öğretimi Tekniği Uygulamaları.....	49
Bir Meslek Olarak Öğretmenlik: Öğretmenlerden Beklenen Roller ve Yeterlikler ..	49
Öğretmenlik Mesleği ve Meslek Öncesi Eğitimin Önemi.....	51
Meslek Öncesi Öğretmen Eğitimi Kapsamında Gerçekleştirilen Mikro-Öğretim Tekniği Uygulamasının Önemi.....	58
Bir Eğitim Lideri Olarak Öğretmenin Rollerini.....	59

Mikro-Öğretim Nedir?	59
Mikro-Öğretim Uygulama Sürecinin Aşamaları	61
Mikro-Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi.....	65
Mikro-Öğretim Uygulama Süreci ve Aşamalarının Görünümünü Sağlayacak Öğretmen Adayı Uygulamaları ve Dokümanları.....	69

3. BÖLÜM

METİN İŞLEME VE ÇÖZÜMLEME SÜRECİ

Türkçe Dersi Etkileşimli Metin İşleme ve Çözümleme Süreci	99
Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yeterlikleri.....	101
Genel Kültür.....	101
Özel Alan.....	101
Eğitim-Öğretim Yeterlikleri.....	102
Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Öğretmeni Yeterlikleri	103
Öğretmenlerin Öğretim Tasarımı Yeterlikleri.....	105
Öğretmenlerin Türkçe Dersi İşleme Yeterlikleri	106
Türkçe Dersi Etkileşimli Metin İşleme ve Uygulama Süreci.....	110
Metin İşleme ve Çözümleme Sürecinde (Metin Temelli Öğrenme Süreci Etkinliklerinde) Türkçe Öğretmeninin Nitelik ve Uygulamaları.....	112
Koçluk Görevi Üstlenen Öğretmen Algısı/Bakış Açısı.....	113
Öğrenme Odaklı Eğitim Ortamlarında Metin İşleme ve Çözümleme Sürecinin Aşamaları	117
Hazırlık Aşaması.....	118
Genel Hazırlık.....	118
Ön Hazırlık	118
Zihinsel Hazırlık.....	118
Metin Temelli Beceri Gelişim Süreci	119
Sözlü İletişim Becerisi: Dinleme Anlama	119
Dinleme Eğitiminde Süreçler.....	120
Okuma Anlama	120
Metin Türüne Göre Farklı Okuma Türlerini Tercih Etme.....	121
Bağlam Temelli Sözcük Öğretimi.....	122
Söz Varlığını Geliştirme	122
Söz Varlığını Kullanma Etkinlikleri	124
Okunan/Dinlenen Metnin Anlama Kavramalarının Belirlenmesi.....	125
Metin Altı Soruları ve İşlevleri	125

Metin Aracılığıyla Beceri Geliştirme Süreci: Konuşarak ve Yazarak Kendini İfade Etme.....	127
Sözlü İletişim Becerisi: Kendini İfade Etme/Konuşma	127
Kendini İfade Etme/Yazma	129
Dil Bilgisi Öğretimi	132
Dil Bilgisi Öğretiminde Takip Edilmesi Gereken Yöntemler	132
Sezdirme Yöntemi	134
Tümevarım Yöntemi	136
Metin İşleme Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme	137
Türkçe Dersi Metin İşleme Süreçli Etkinliklerin Beceri Geliştirmede Önemi, İşlevi ve Öğretmenlere Öneriler	138
Öğretimde Planlı Çalışmanın Önemi ve Gerekliliği	139
Öğretimde Planın Önemi.....	140
Öğretimde Planlı Çalışmanın Gereği	140
Öğretimde Planlı Çalışmanın Yararları	141
Ders İşleyiş Planlaması Niçin Gereklidir?.....	142
Ders İşleyiş Taslağı Hazırlama	143
Ders İşleyişine İlişkin Sorular ve Uygulamadan Örneklerle Cevaplar (Metin İşleme ve Çözümleme Sürecine Yönelik Açıklamalar).....	160

4. BÖLÜM

TEMEL DİL BECERİLERİ VE DİL BİLGİSİ ÖĞRENME ALANI

Dilin Temel Beceri Alanları ve Dil Bilgisi Öğrenme Alanı.....	169
Türkçe Eğitiminde Dilin Temel Beceri Alanları.....	169
Anlama Beceri Alanı.....	171
Okuma Becerisi	172
Okumanın Bireye Sağladığı Yararlar.....	173
Okuma Öğretiminin Amaçları	173
Okuma Anlamlandırma Stratejileri	175
Okuma Türleri	180
Sese Göre Okuma Türleri.....	181
Sesli Okuma	181
İnşat.....	181
Yarı Sesli Okuma	181
Sessiz Okuma	182
Seri (Hızlı) Okuma.....	182

Serbest Okuma	183
Metin Temelli Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları.....	183
Metni Anlama - Kavramada Sorunun Önemi ve Soru Sorma Yöntemi	185
Okuma Çalışmalarına Yönelik Etkinlik Önerileri.....	190
Sessiz Okuma.....	192
Sesli Okuma	192
Göz Atarak Okuma	193
Özetleyerek Okuma	193
Not Alarak Okuma.....	194
Altını Çizme.....	194
Tahmin Ederek Okuma	194
Grup Olarak Okuma.....	195
Soru Sorarak Okuma	195
Söz Korosu	196
Okuma Tiyatrosu	196
Ezberleme.....	197
Metinlerle İlişkilendirme	197
Okuma Konferansları	197
Tartışarak Okuma	197
Hızlı Okuma Teknikleri.....	198
Eleştirel Okuma	199
Dinleme Becerisi	199
İyi Dinlemenin Yolları ve Dinlemeyle İlgili Temel Alışkanlıklar	200
Dinleme Öğretiminin Amaçları.....	200
Dinlemede Güçlük Çıkarıcı Etmenler	206
Dinleme Çeşitleri	207
Metin Temelli Dinleme Becerisini Geliştirme Çalışmaları.....	207
Katılımlı Dinleme.....	208
Katılımsız Dinleme/İzleme	209
Not Alarak Dinleme/İzleme	209
Seçici Dinleme	209
Eleştirel Dinleme.....	210
Yaratıcı Dinleme/İzleme.....	210
Grup Hâlinde Dinleme/İzleme.....	211
Anlatma Beceri Alanı.....	211
Konuşma Becerisi.....	212

İyi Bir Konuşmanın Özellikleri.....	213
Konuşma Eğitiminin Amaçları.....	215
Öğrencilerin Konuşma Becerisi Nasıl Geliştirilebilir?	216
Metin Temelli Konuşma Becerisini Geliştirme Çalışmaları	220
Tartışma.....	221
İkna Etme	222
Eleştirel Konuşma	222
Katılımlı Konuşma	223
Kendini Karşısındaki Yerine Koyarak Konuşma (Empati Kurma, Özdeşleşme).....	223
Hafızada Tutma Tekniği.....	224
Yazma Becerisi	224
Yazma Becerisi ve Geliştirme Yolları	226
Metin Temelli Yazma Becerisini Geliştirme Çalışmaları	229
Özet Çıkarma.....	231
Not Alma	231
Boşluk Doldurma	232
Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma.....	232
Serbest Yazma	232
Kontrollü Yazma.....	233
Güdümlü Yazma.....	233
Metni Tamamlama	233
Tahminde Bulunma	234
Yazılı Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma.....	234
Yazılı Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma.....	234
Duyulardan Hareketle Yazma.....	235
Eleştirel Yazma.....	236
Yaratıcı Yazma.....	236
Dil Bilgisi Öğrenme Alanı.....	236

5. BÖLÜM

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE SOSYAL VE KÜLTÜREL ALTYAPI: DİL BECERİLERİNİN BİRBİRLERİYLE İLİŞKİSİ VE İLETİŞİM BECERİSİ

Dil Becerilerinin Birbiriyle İlişkisi, İletişim Becerisi ve Anlam Gücünün Gelişimindeki Yeri.....	239
Temel Dil Becerilerinin Birbirleriyle Etkileşimi.....	239

Konuşma ve Dinlemenin Diğer Becerilerle İlişkisi.....	240
Okumanın Diğer Becerilerle İlişkisi	242
Yazmanın Diğer Becerilerle İlişkisi.....	245
Bireyin İletişim Becerisinin Gelişiminde ve Anlam Gücünün Oluşumunda Temel Dil Becerilerinin Yeri.....	247
İletişim Becerisi	249
Sözsüz İletişim	250
Sözsüz İletişimin İşlevleri.....	250
İletişimin Ögeleri.....	251
İletişimin Oluşum Süreci.....	252
İletişim Sürecini Engelleyen Durumlar	253
İletişim Türleri ve İletişimi Engelleyen Faktörler.....	254
Bireyin Anlam Gücünün Oluşum ve Gelişim Sürecinde Dilin İşlevleri	257
Anlam Gücünün Kazandırılması ve Bireyin Hayatındaki Yeri	260

6. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

Türkçe Eğitiminde Dil Bilgisi Öğrenme Alanı ve Temel Dil Becerilerinin Etkin Kullanılmasındaki İşlevleri.....	263
Türkçe Eğitiminde Dil Bilgisi Öğretiminin Amacı, Önemi ve İşlevleri	264
Becerileri Etkin Kullanmada Kural Bilgisi Kazandırma Süreci ve Kuralların Beceri Bağlamında Kullanımı	268
Türkçe Dil Bilgisi Eğitiminde İlke, Yaklaşım ve Yöntem Bilgisi.....	270
Dil Bilgisi Öğretiminde Temel İlkeler.....	271
Türkçe Dersi ve Bütünlük İlkesi	274
Dil Bilgisi Öğretiminde Kural Sezdirme Yaklaşımı	277
Sezdirme Yaklaşımı	278
Dil Bilgisi Öğretiminde Yöntem Tercihi.....	279
Tümevarım Yöntemi	280
Dil Bilgisi Öğretiminde Tamamlayıcı Bir Yöntem Olarak Çözümleme Yöntemi ...	282
Metin Temelli İşlevsel Dil Bilgisi Öğretimi Çalışmaları.....	285

7. BÖLÜM

SÖZCÜK ÖĞRETİMİ

Dili Etkili Kullanmada Sözcük Dağarcığının Önemi	287
Aktif Sözcük Dağarcığı Oluşturmanın Avantajları.....	289

Türkçe Öğretim Programında Sözcük Öğretimine Yönelik Kazanım ve Yönergeler	289
Anlam Oluşumunda Bağlamın Önemi ve Sözcüğün Bağlam İçerisindeki İşlevleri.....	290
Sözcük Bilgisi ve Bağlam Temelli Sözcük Öğretimi	292
Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Çalışmaları	295
Metin İşleme ve Çözümleme Sürecinde Sözcük Öğretimi	296

8. BÖLÜM

İLKE, STRATEJİ, YÖNTEM, TEKNİK VE ÖĞRENME STİLLERİ

Öğretimde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler	303
Türkçe Eğitiminde Göz Önünde Bulundurulması Gereken İlkeler.....	305
Bütünlük İlkesi	306
Ekonomiklik İlkesi	307
Hayatilik İlkesi.....	307
Bilinenden Bilinmeyene İlkesi.....	307
Somuttan Soyuta İlkesi.....	308
Aktüalite İlkesi.....	308
Yakından Uzağa İlkesi.....	308
Bireye Özgü Öğretim İlkesi	308
İlkeler Işığında Uygulanabilecek Strateji, Yöntem ve Teknikler.....	310
Öğrenme Stratejileri.....	310
Öğretme Stratejileri.....	313
Türkçe Öğretiminde Stratejiler.....	316
Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi.....	316
Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi	318
Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme Stratejisi	319
Tam Öğrenme Yoluyla Öğretme Stratejisi	321
Aktif Öğrenme Stratejisi.....	323
Paylaşmalı Öğrenme Stratejisi.....	324
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	328
Bilişsel Alan Düzeyi Basamakları ve Basamaklara Uygun Yöntem ve Tekniklere Örnekler	331
Anlatma (Düz Anlatım/Takrir) Yöntemi	332
Tartışma Yöntemi	334
Gösterip Yaptırma Yöntemi.....	337

İşbirlikli Öğrenme/Grupla Çalışma Yöntemi	338
Grup Çalışmaları ve Türkçe Dersi Karma Etkinlik Saati Uygulaması.....	341
Strateji ve Yöntemler Kapsamında Kullanılabilecek Teknikler	343
Türkçe Derslerinde Kullanılabilecek Teknik ve Taktikler (Öğretme-Öğrenme Stilleri)	344
Öğrenme Stillерinin Boyutları	345
Demonstrasyon (Gösteri)	346
Kaynak Kişi ya da Konuk Getirme	347
Sokrat Tekniği.....	347
Soru-Cevap Tekniği	348
Analiz (Çözümleme) ve Sentez (Bireşim).....	349
Rol Oynama, Oyunlaştırarak Canlandırma (Dramatizasyon).....	350
Yaratıcı Drama.....	351
İnşat (Okuma)	352
Tahrir (Yazdırma, Dikte).....	352
Benzetim (Benzetişim, Simülasyon).....	352
Bireysel Çalışma Etkinliği veya Bireyselleştirilmiş Öğretim	353
Eđitsel Oyunlar	354
Motivasyonu Sağlama.....	355
Tamamlayıcı Görev/Bütünleyici Çalışma	356
Özetleme.....	356
Tekrar Çalışması.....	357
Gözlem ve İnceleme.....	357
İlgi Kurma/İlişkilendirme	358
Beyin Fırtınası	358
Altı Şapkalı Düşünme Tekniği.....	358
Kavram, Zihin ya da Bilgi Haritası Tekniği	359
İstasyon Tekniği.....	359
Balık Kılçığı Tekniği.....	360
Sunum Çalışması.....	360
Anlamlandırarak, Kodlayarak Öğrenme Teknikleri.....	360
Yansıtıcı Öğrenme.....	361
Yansıtıcı Öğretim.....	362
Mikro Öğretim	362
Sonuç.....	362

9. BÖLÜM

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE METNİN YERİ, ÖNEMİ VE İŞLEVLERİ

Metin Nedir?	363
Metni Oluşturan Temel Öğeler	364
Metin Üretiminin Genel Evreleri	366
Türkçe Eğitiminde Metnin Yeri, Önemi ve Metin Seçimi	368
Türkçe Eğitiminde Pedagogik Bir Ürün Olarak Metnin İşlevi	371
Metin Türleri	372
Bilgi Verici (Öğretici) Metinler	374
Hikâye Edici (Öyküleyici, Yazınsal) Metinler	382
Şiir	385
Türkçe Eğitiminde Metin Seçimi	388
Metin Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar	388
Metinlerde Bulunması Gereken Nitelikler	389

10. BÖLÜM

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE ÖNEMLİ BİLEŞENLER: ETKİLEŞİMLİ ORTAM TASARIMI VE MATERYAL KULLANMA

Dil Eğitiminin Öğrenen Özerkliğine Dayalı Etkileşimli Sınıf Ortamlarında Yürütülmesi ve Önemi	391
Etkileşimli Sınıf Ortamlarının Öğrenci Gelişimine Katkısı	393
Öğrenen Özerkliğine Dayalı Etkileşimli Sınıf Ortamlarında Öğretmenin Rollerini	395
Öğrenen Özerkliğine Dayalı Etkileşimli Sınıf Ortamlarında Öğrencinin Rollerini	396
Etkileşimli Sınıf Ortamı Sağlayabilecek Uygulama Örnekleri	397
Öğretim Tasarımı	399
Öğretim Tasarımının Özellikleri	400
Öğretim Tasarımının Temel Öğeleri	400
Öğretim Tasarımı Bağlamında Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme	403
Çok Uyaranlı Ortamlarda Materyal Çeşitliliğinin Önemi	404
Etkileşimli Sınıf Ortamlarında Materyal Geliştirme ve Kullanmanın Yeri ve İşlevi	404
Materyal Geliştirmede Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Nitelikler	406
Öğretim Materyali Tasarlama ve Geliştirme İlkeleri	407
Öğretimde Materyallerin Yeri, Önemi, Seçimi ve Etkili Kullanımı	409
Materyal Seçiminde Uygulanabilecek Ölçütler	411

Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Materyallerin Taşınması Gereken Özellikler	412
Türkçe Öğretiminde Kullanılabilecek Araç ve Gereçler.....	414
Görsel Araçlar	414
Kitaplar ve Basılı Eğitim Malzemeleri	414
Kaynak Kitaplar	415
Yazı Tahtaları	415
Sınıf Panoları.....	415
Duvar Gazeteleri.....	415
Projektörler	416
Görsel - İşitsel Araçlar	416
Etkileşimli Tahta.....	416
Bilgisayar	416
Birden Fazla Amaca Hizmet Eden Diğer Araçlar	417
Öğrenci Gözlem Defteri	417
Öz Değerlendirme Formları	417
Kavram ya da Zihin Haritası	417
Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric).....	417
Okuma Dosyası	417
Çalışma Kâğıtları.....	417
Klasik Sınav, Test Kâğıtları, Ödev ve Projeler.....	418
Öğrenci Çalışma ya da Ürün Dosyası (Portfolyo)	418

11. BÖLÜM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve Değerlendirmenin Kapsamı	419
Bir Ölçme Aracında Bulunması Gereken Özellikler	421
Geçerlik.....	422
Güvenirlilik.....	422
Kullanışlık.....	423
Objektiflik.....	423
Ayrıt Edicilik.....	424
Örnekleyicilik	424
Ölçme ve Değerlendirme İlkeleri.....	424
Amaçlar İlkesi	424
Devamlılık İlkesi	425

Genişlik-Kapsamlılık İlkesi.....	425
Kendi Kendini Değerlendirme İlkesi.....	425
Bütünlük İlkesi	425
Ölçme Araçlarında Çeşitlilik İlkesi.....	425
İşbirliği İlkesi	425
Planlama İlkesi.....	426
Ölçme - Değerlendirmenin Önemi, İşlevi ve Gerekliği	426
Öğrencilerin Dil Becerilerini Kullanabilme Yeterliklerinin ve Beceri Gelişim Durumlarının Belirlenmesi.....	428
Sözlü İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi	430
Okuma Becerisinin Değerlendirilmesi.....	432
Dinleme Becerisinin Değerlendirilmesi.....	433
Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesi	434
Yazma Becerisinin Değerlendirilmesi.....	434
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Planlanması ve Yürütülmesi	436
Türkçe Eğitiminde Değerlendirme Yaklaşım ve Uygulamaları.....	436
Süreç Değerlendirme	438
Etkinlikleri Biçimlendirme ve Davranış Geliştirmeye Yönelik Ara Değerlendirme.....	442
Son Değerlendirme	442
Performansa Dayalı Değerlendirme: Süreçte Öğrenci Performansının Belirlenmesi.....	442
Performans Değerlendirmenin Avantajları.....	445
Performansa Dayalı Değerlendirmeye Yönelik Yöntem ve Araçlar	446
Ders ve Etkinliklere Katılım: Ders İçi ve Genel Performans	447
Performans Görevi	447
Proje Çalışmaları	450
Sürece Yönelik Öğrenci Performansını Belirlemede Kullanılabilecek Değerlendirme Araçları.....	452
Gözlemler / Öğretmen Gözlem Defteri	452
Öğrenci Ürün Seçki Dosyası (Portfolyo).....	453
Kontrol Listeleri.....	455
Kavram Haritaları.....	456
Çalışma Yaprakları	457
Öğrenme Günlükleri ve Anekdöt Kayıtları.....	457
Görüşme (Mülakat).....	457
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç.....	458

Yapılandırılmış Grid.....	458
Tutum Ölçeği	459
Öğrenen Özerkliğine Dayalı Değerlendirme Yöntem ve Araçları	460
Öz Değerlendirme	461
Akran Değerlendirme.....	462
Grup Değerlendirme.....	463
Dereceli Puanlama Anahtarları	463
Sonuç Değerlendirme	466
Klasik Yazılı Sınav.....	466
Doğru - Yanlış Türü Sorular	468
Çoktan Seçmeli Sorular	468
Eşleştirmeli Sorular	469
Kısa Cevaplı Sorular	469
Açık Uçlu Sorular	469
Yazılı Anlatım Sorusu	470
Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi	474
Öğretmen Not Çizelgesi Öğrenci Karnesi.....	474
Bir Dersin Dönem / Yılı Sonu Puanı ve Notu.....	475
Ortaokullarda Öğrencilere Verilecek Puanların Not Değeri ve Derecesi.....	476
Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına Yönelik Ekler	478
Kaynakça	507
Dizin	523

Tablolar Listesi

Tablo 1. Bloom Taksonomisi ile Revize Edilmiş Bloom Taksonomisinin Basamakları ve Özellikleri	12
Tablo 2. Bloom Taksonomisi Bilişsel Süreç Boyutları	13
Tablo 3 Duyuşsal Alan Öğretim Hedefleri ve İlgili Davranışlar	14
Tablo 4 Psikomotor Alan Sınıflaması ve Kodları	16
Tablo 5 Bilişsel, Duyuşsal ve Psiko-Motor Eğitim Alanları ve Öğrenme Düzeyleri... 18	
Tablo 6 2017 Türkçe Programı 5-8. Sınıflar Temalar ve Konu Örnekleri.....	32
Tablo 7 2017 Türkçe Programı 5-8. Sınıflar Sınıf Düzeylerine Göre Ders Kitaplarında Yer Alacak Okuma ve Dinleme/İzleme Metinlerinin Türleri ve Dağılımı	33
Tablo 8 Mikro Öğretim Hazırlık Formu.....	52
Tablo 9 Mikro Öğretim Uygulaması Ders Planı Örneği Formu	52
Tablo 10 Liderlik Modelleri ve Öne Çıkan Özellikleri	55
Tablo 11 Öğretmen Adayı Mikro-Öğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi	65
Tablo 12 Öğretmen Adayı Mikro-öğretim Uygulaması Gözlem Formu	66
Tablo 13 Öğretmen Adayı Mikro-Öğretim Uygulaması Öz Değerlendirme Formu .	66
Tablo 14 Olumsuz Okuma Alışkanlıkları Tespit Çizelgesi.....	164
Tablo 15 Kitap Okuma Takip Çizelgesi	180
Tablo 16 Öğrenme Stratejileri.....	312
Tablo 17 Strateji, Yöntem ve Tekniklerle Hedef-Kazanım İlişkisi.....	315
Tablo 18 Bilişsel Alan Düzeyleri ve Düzeylere Uygun Yöntem - Teknikler.....	331
Tablo 19 Öğretim Tasarımının Aşamaları, İşlemleri ve Çıktıları.....	402
Tablo 20 Materyal Verimlilik Düzeyini Belirleme Cetveli.....	412
Tablo 21 Türkçe Öğretiminde Kullanılan Araç - Gereci Değerlendirme Formu.....	413
Tablo 22 Ölçme ve Değerlendirme Arasındaki İlişki	420
Tablo 23 İletişimsel Dil Becerilerinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Ölçme Teknikleri ve Araçları.....	431
Tablo 24 Yazma Becerisi Puanlama Anahtarı.....	435
Tablo 25 Süreç Değerlendirme ile İlgili Temel Bilgiler.....	439
Tablo 26 Eğitim Hedeflerine (Kazanımlarına) Göre Örnek Soru Tipleri.....	472
Tablo 27 Başarılarının Değerlendirilmesinde Verilecek Puanların Not Değeri ve Derecesi.....	476

Şekiller Listesi

Şekil 1 Amaç Kazanım İlişkisi ve Hedeflerin Belirleyici Rolü	11
Şekil 2 Duyuşsal Alan Sınıflandırması: Boyutlar ve Boyutların Basamaklardaki Duygu Dozu	15
Şekil 3 Devinimsel (Psikomotor) Alan Sınıflandırması: Boyutlar ve Boyutların Basamaklara Göre İçerikleri	17
Şekil 4 Mikro-Öğretim Uygulamaları Döngüsü	64
Şekil 5 Öğretmen Adayı 1: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları. Metin İşleme ve Çözümleme Süreci: Hazırlık Aşaması.....	69
Şekil 6 Şekil 6 Öğretmen Adayı 2: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları. Metin İşleme ve Çözümleme Süreci Anlama Aşaması: Okuma Becerisi.....	74
Şekil 7 Öğretmen Adayı 3: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları Metin İşleme ve Çözümleme Süreci Sözlü İletişim Aşaması: Dinleme Becerisi	79
Şekil 8 Öğretmen Adayı 4: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları Metin İşleme ve Çözümleme Süreci Sözlü İletişim Aşaması: Konuşma Becerisi.....	83
Şekil 9 Öğretmen Adayı 5: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları. Metin İşleme ve Çözümleme Süreci Kendini İfade Etme Aşaması: Yazma Becerisi	87
Şekil 10 Öğretmen Adayı 6: Örnek Mikro-öğretim Uygulaması Çalışması Dokümanları Metin İşleme ve Çözümleme Süreci: Dil Bilgisi Öğretimi Aşaması.....	91
Şekil 11 Anlam Haritası Örneği	191
Şekil 12 Algılama, Beyin ve Dil Arasındaki İlişki	248
Şekil 13 İletişim Süreci.....	252
Şekil 14 İletişimin Gerçekleşme Süreci.....	253
Şekil 15 Becerilerin Birbirleriyle Etkileşimi ve Anlam Gücünün Oluşum ve Gelişimindeki Eğitimsel İşlevleri.....	257
Şekil 16 Bütünlük İlkesi Kapsam Alanı	275
Şekil 17 Tümevarım Yönteminin Uygulama Sürecinin Betimsel Çerçevesi.....	281
Şekil 18 Kapsamı Bakımından Yaklaşım, Yöntem, Teknik ve Taktik İlişkisi.....	344
Şekil 19 Öğrenme Ortamlarının Öğrenen Özerkliğine Göre Tasarlanmasında Göz Önünde Bulundurulabilecek Unsurlar.....	396
Şekil 20 Etkinlik Merkezli Tasarım Modeli.....	402
Şekil 21 Türkçe Eğitiminde Ölçme - Değerlendirme Yöntem ve Araçları.....	477

1. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA ÖĞRENME VE ÖĞRETİM YAKLAŞIMLARI

Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.

M. Kemal Atatürk

Eğitim Programlarının İçeriği ve İşlevleri

Eğitim sistemleri eğitim programlarıyla işlerlik kazanır. Bazı eğitimciler, eğitim programlarının öğrencilerin okulun rehberliğindeki okul içi ve dışı tüm yaşantıları içermesi gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşım doğru olmakla birlikte, böyle bir program hazırlamak oldukça güçtür. Çünkü eğitim sürecinde öğrenciler birbirleriyle, çevreleriyle ve öğretmenlerle sosyal ve psikolojik etkileşimleri sonucu pek çok davranış ve tutum kazanırlar. Bunları belli bir plan ya da programla kontrol etmek hemen hemen olanaksızdır. Bu nedenle sosyal ve psikolojik etkileşimle kazanılan davranışları programın, informal ya da örtük kısmının yan ürünleri olarak kabul etmek ve bu çerçevede değerlendirmek daha gerçekçi olacaktır (Erden, 1995, s. 2).

Eğitimde niteliğin geliştirilmesi, eğitim kurumlarının en önemli uğraşlarından biri olmuştur. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında tüm eğitim faaliyetleri önceden hazırlanan bir program çerçevesinde yürütülür. Bu nedenle eğitimin niteliği büyük ölçüde uygulanan programa bağlıdır. Uygulanan programların aksaklık ve eksiklikleri giderildikçe, toplumdaki bilim alanındaki değişmelere göre yeniden düzenlendikçe, diğer bir deyişle programlar geliştirildikçe eğitimin niteliğinin de artması beklenir (Erden, 1995, s. 2).

Bir eğitim programı genellikle şu unsurlardan oluşur (Önder, 1896, s. 64; Hesapçioğlu, 1988, s. 62-63):

- *Amaçlar, İlkeler ve Açıklamalar*: Eğitimin genel amaçlarıyla programın uygulanacağı okulun amaçları ve içerikte yer alan derslerin amaçları.
- *İçerik*: Dersler, derslerde yer alan tema ve konular. Bunlar; öğrencinin, öğrenim yaşantıları yoluyla bilgi, beceri, alışkanlık ve tutum kazanması için düzenlenmiş öğrenme durumlarıdır.
- *Öğretme-Öğrenme Süreçleri*: İçeriğin öğrencilere en etkili bir şekilde kazandırılması için başvurulan öğretme ve öğrenme yöntemleriyle teknikleri ve bunların dayandığı esasları, araç ve gereçleri ifade eder.
- *Değerlendirme Süreci*: Başlangıçta belirlenmiş olan amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını anlamaya yarayan işlemlerden oluşur.

Okullarda yapılan eğitimin öğrenmeyi belli bir ritimde gerçekleştirecek ve öğrenenler açısından kolay anlaşılır hâle getirecek bir sistemde, mevcut bir plan dâhilinde olması gerekmektedir. Sistemli ve planlı bir eğitim-öğretim süreci de çerçevesi çizilmiş ve içi doldurulmuş bir programa ihtiyaç duymaktadır (Kurudayıoğlu ve Sosyal, 2016, s. 117).

Eğitim programı, öğrenene planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir. Öğretim programı ise, eğitim programında gösterilen hedeflerin gerçekleşebilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, fiziki imkânlar, ders malzemeleri gibi unsurları kapsayan bir bütündür. Diğer bir anlatımla öğretim programı, okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan derslerin öğretimi ile ilgili tüm etkinliklerin kapsandığı yaşantılar düzeneğidir (Calp, 2007, s. 3).

Okul sadece sınıflardan oluşan bir kurum olmadığı gibi, içinde sadece öğretim yapılan bir kurum da değildir. Aynı şekilde, okuldaki öğretmenin görevi de ders konuları ve ders süreleri ile sınırlı değildir. O hâlde, okulda uygulanacak olan programın sadece öğretim faaliyetlerini değil, aynı zamanda öğretim dışı veya öğretimle ilgili diğer faaliyetleri de kapsamı gerekir. Dolayısıyla okulda öğretim programının sadece okuldaki öğretim faaliyetlerini değil, eğitimle ilgili diğer faaliyetleri de kapsayacak şekilde olması gerekir. Eğitime işinin okullarda planlı, düzenli ve sistemli olarak yapılması amaçlanır. Böylece okul, öğrenciler için öğrenmeyi hem kolaylaştırır hem de hızlandırır. Bu da ancak ayrıntılı bir program ile gerçekleştirilebilir. Eğitim programı, okulun gerçekleştirmek zorunda olduğu planlanmış öğrenme sonuçları olarak tanımlanabilir. Program genel olarak etkinlik ya da işlemlerin önceden saptanmış sırasını ya da zamanını gösteren bir tasarımdır (Bahar, 2005, s. 49-50).

Eğitim programları ve programlarının öğretim uygulamaları içi içe geçmiş, birbirinin tamamlayıcısı kavramlardır. Eğitim programları öğrenme ve öğretme sürecinde gerçekleştirilecek uygulamalara ışık tutar, yön verir. Bu bağlamda düşünüldüğünde sürekli yenilenecek uygulanan öğretim programlarında hedeflenen en öncelikli durum, öğretmenlerin eğitim ve öğretim uygulamalarını biçimlendirmede sorumluluk üstlenmeleridir. Yeni programın eski programların uygulamalarından ayrılan en önemli fark, öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinin planlayıp yürütmelerinde, *öğretmenin 'öğretme'si uygulamalarından öğrencinin 'öğrenme'* şartlarının oluşturulması uygulamalarına geçmelerinin istenmesidir. Öğretim programlarının on yılı aşkın bir süredir uygulamada olmasına rağmen öğretmenlerin geleneksel rollerini bırakarak öğrenen özerkliğine dayalı etkileşimli sınıf ortamlarında öğrencilerin aktif katılımcı rolüyle öğrenmelerine hedeflenen oranda fırsat verilmemektedir.

Eğitim programları içeriğini ve işlevlerini belirleyen en öncelikli hareket noktası programların öğretim uygulamalarının temel belirleyicisi hedefler, amaçlar ve bu doğrultuda belirlenen kazanımlardır.

Eğitim Programlarında Hedef, Amaç ve Kazanımlar

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından önceki yıllarda hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programların başlarında aşağıda verilen *temel ve üst düzey beceriler* sıralanmıştır.

Programlarda ulaşılması beklenen temel ve üst beceriler şunlardır (MEB, 2005_a, s. 17; MEB, 2005_b, s. 5):

- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma,
- Eleştirel düşünme,
- Yaratıcı düşünme,
- İletişim kurma,
- Problem çözme,
- Araştırma,
- Karar verme,
- Bilgi teknolojilerini kullanma,
- Girişimcilik,
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme.

Öğrencilerin hem eğitim hayatlarında hem de günlük yaşamlarında sıklıkla kullanabilecekleri bu becerilerin kazandırılmasının hedef olarak konulması oldukça önemlidir.

Türkçe Millî Eğitiminin Genel Amaçları

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel amaçları:

I. Genel Amaçlar

Madde 2.

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk millîyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (MEB, 2005_a, s. 9).

Eğitimin amacı, eğitilen bir kişide, eğitim vasıtasıyla gerçekleştirilmek istenen ve gerçekleştirilmeye çabalanan şahsiyet özellikleri ve değişiklikleridir. Burada hem zihni-ruhsal hazır olma durumları (dispozisyon) yaratmak hem de kültürel özellikler kazandırma söz konusudur. Eğitimin amacı olarak öğrencilerde/kişilerde esas yaratılmak istenen, ideal bir kişinin ana şahsiyet özellikleridir. Eğitimin